

Els mitjans de comunicació han comparat el sistema electoral de la Universidad San Carlos, l'única pública de Guatemala, amb el sistema electoral que proposa l'avantprojecte de Llei Orgànica d'Universitats, que el Partit Popular ha redactat.

Maria Josep Cayuela, dels serveis jurídics de la Universitat de Girona, ha visitat aquest estiu la Universidad San Carlos per a dur a terme un projecte de cooperació amb aquell país que s'ha centrat, precisament, en l'assessorament sobre el sistema electoral del centre acadèmic guatemalenc. El seu treball ha estat analitzar el sistema d'elecció del rector i la junta de govern i proposar alternatives a alguns problemes que entrebanquen el bon funcionament d'aquesta institució amb més cent mil alumnes i capacitat legislativa reconeguda per la Constitució de Guatemala.

—Quines són les semblances entre el projecte de Llei Orgànica d'Universitats i la Universitat de San Carlos?

—El que ha sortit en alguns mitjans d'aquí és que l'elecció del rector a la Universidad San Carlos es fa per sufragi universal, i això no és exactament així.

“A la Universidad San Carlos es manifesten per temes d'estat”

Maria Josep

Cayuela

—Com s'elegeix?

—Hi ha una mena d'òrgans que es diuen *cueros electorales* i que són els qui escullen el rector finalment. El que sí que és cert és que tota la comunitat universitària escull els membres que aniran al *cuero electoral* que escollirà el rector. El que passa és que això està totalment polititzat perquè els candidats dels cossos —hi ha un cos de farmàcia, un de dret, etcètera— des del principi diuen que votaran tal rector.

—I què s'elegeix per sufragi universal?

—El que per nosaltres seria la junta de govern. Aquests sí que s'elegeixen per sufragi universal. I aquestes vota-

cions estan molt polititzades i són molt i molt complexes, perquè estan absolutament sempre fent eleccions de tot i, a l'endemà d'eleger un rector, ja n'hi ha tres o quatre que li fan oposició.

—En canvi, aquí, a la majoria d'universitats, l'endemà d'eleger un rector ja s'acaben les petites diferències que hagi pogut haver.

—Sí. La diferència és que, aquí, el rector, ara, l'elegeix el claustre. Els membres del claustre són elegits per tota la comunitat universitària i és el claustre qui escull el rector i la junta de govern.

—Com són elegits els cossos electorals?

—Per exemple la facultat de Farmàcia avisa que tal dia es faran les eleccions dels estudiants i professors que aniran al cos electoral. I voten els "x" membres de Farmàcia que aniran al cos electoral general. Però tot plegat està desorganitzat perquè no ho fan tots el mateix dia. I, per fer-ho més difícil, no hi ha suplents. És a dir, que si algú, per exemple, renuncia, no puja el següent. S'han de tornar a fer eleccions. Sobre aquests dos punts, precisament, els vaig assessorar: vaig recomanar-los que totes les eleccions es facin el mateix dia i que n'hi hagi llistes amb suplents, perquè, de la manera que ho fan estan contínuament fent eleccions de tot.

—Vosaltres els assessoràveu exclusivament sobre el sistema electoral?

—Sí, per millorar el procés. Perquè amb el tema de l'elecció del rector van aparèixer moltes mancances del sistema electoral. Tampoc no els assessorava unilateralment sinó que vaig mirar de consensuar-ho amb ells. Vaig fer propostes de millora sobre els estatuts i sobre la llei universitària que presentaré aquest octubre.

—Quan diu que són unes eleccions molt polititzades, què vol dir exactament?

—Primer cal dir que el sistema universitari de Guatemala és molt diferent del nostre actual. La Universidad San Carlos té molt i molt de poder. Això vol dir —compte!— que escullen un membre del Tribunal

Suprem. I tenen iniciativa legislativa. Això per començar. Per tant, ja es veu que, dintre del sistema constitucional que tenen, la Universidad San Carlos és una de les banderes.

—Això és perquè és l'única pública?

—Sí, exacte. I té uns cent mil estudiants. El fet és que, ara quan hi he anat, a l'estiu, la situació política era complicada i volen pujar els impostos. Doncs això a la universitat es vivia molt intensament. Jo hi vaig veure grups d'estudiants encaputxats fent barricades amb autobusos que es manifestaven contra la pujada de l'IVA d'allà. Això no ho trobaries en una universitat d'aquí, on les manifestacions es fan bàsicament per temes universitaris però no per temes d'estat.

—D'acord. D'això parlava quan deia que està polititzada.

—És clar. Com que la universitat té iniciativa legislativa, els partits hi són al darrere. I, com deia, a l'endemà d'escollir un rector ja apareixen els opositors que s'hi presentaran com a rectors al cap de quatre anys.

—Precisament l'informe sobre la constitucionalitat de la nova llei universitària espanyola, que va ser elaborat per tres catedràtics de Dret Constitucional per encàrrec de les universitats catalanes, diu que es podrien traslladar els temes polítics d'estat als campus universitaris.

—Sí, sí, ja ho sentit. Doncs allà passa això.

—Els partits polítics de l'arc parlamentari es traslladen a les eleccions a rector?

—Sí, sí. Ara hi ha eleccions per rector per l'any vinent i allà veus cartells de propaganda electoral i pel que em van dir són dels mateixos partits polítics del seu parlament.

—Les despeses econòmiques d'aquest sistema electoral són més elevades que les de les nostres universitats fins ara?

—Em van dir que eren molt altes. A més, penseu que la despesa encara era més grossa perquè, com que no preveuen els suplents, hi ha eleccions molt sovint.

Àlex Milian

Maria Josep Cayuela, dels Serveis Jurídics de la Universitat de Girona, coneix molt bé la Universidad San Carlos de Guatemala, un centre acadèmic amb un sistema electoral semblant al que s'introduirà a l'estat espanyol amb la nova Llei d'Universitats

